

Henryk Olszar

"Donosem i pałką : z działań Służby
Bezpieczeństwa na Górnym Śląsku i
w Zagłębiu Dąbrowskim w latach
1956–1980", red. A. Dziuba, Katowice
2008 : [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 43/1, 217

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Donosem i palką. Z działań Służby Bezpieczeństwa na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1956–1980, red. A. Dziuba, Katowice 2008, 200 s.

Książka jest kapitalnym przyczynkiem do poznania mentalności i obyczajowości lat 50., 60. i 70 XX wieku. Napisano ją barwnym językiem, a szereg opisanych w niej historii odwołuje się do wydarzeń dobrze do dziś utrwalonych w pamięci zbiorowej mieszkańców województwa – aczkolwiek wówczas nie znano całej otoczki wypadków. Z pewnością wielu Czytelników chętnie wróci do wspomnień związanych ze Studenckimi Praktykami Robotniczymi, masowymi imprezami sportowymi czy wizytami oficjeli, na które musieli przybyć z klasą szkolną albo zakładem pracy. Publikacja jest plonem kwerend obejmujących obszar dzisiejszego województwa śląskiego w okresie Polski „ludowej”.

Dariusz Węgrzyn, *Struktury bezprawia w powiecie rybnickim. Kadry Urzędu Bezpieczeństwa w powiecie rybnickim (1945–1947)*, Katowice–Czerwionka Leszczyny 2008, 286 s.

Książka prezentuje kadry Powiatowego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego (PUBP) w Rybniku z lat 1945–1947. Jest to swoiste studium przypadku (ang. *case study*), w dodatku przypadku skrajnego. Personel rybnickiego PUBP w okresie powojennym był jedną z najbardziej zdegenerowanych obsad jednostek terenowych UB. Skala nadużyć, pijaństwa i różnego typu naruszeń wówczas obowiązującego prawa nie znajduje odpowiednika w żadnym innym analogicznym urzędzie na terenie województwa śląskiego. Dołączony informator personalny prezentuje sylwetki wszystkich ustalonych funkcjonariuszy tej placówki z lat 1945–1947.

Wolne Związki Zawodowe z perspektywy trzydziestu lat. Materiały pokonferencyjne, red. J. Neja, Katowice 2008, 97 s.

Powstałe na Górnym Śląsku, Wybrzeżu Gdańskim i Pomorzu Zachodnim Komitety Wolnych Związków Zawodowych stanowiły ważny podmiot wśród środowisk i nurtów przedsierniowej opozycji demokratycznej w PRL. Aktywizując środowiska pracownice oraz dążąc do powołania organizacji, mającej na celu obronę podstawowych praw oraz przywilejów pracowniczych i związkowych, ich działacze walczyli o odzyskanie podmiotowości społeczeństwa oraz niepodległości kraju. Niniejsza publikacja stanowi pokłosie ogólnopolskiej konferencji naukowej „Wolne Związki Zawodowe z perspektywy trzydziestu lat”, która odbyła się w Katowicach 21 lutego 2008 r. z okazji 30. rocznicy powstania w Katowicach pierwszego w PRL Komitetu Wolnych Związków Zawodowych.

Kościół i prymas Stefan Wyszyński 1956–1966, red. A. Dziurok, W.J. Wysocki, Katowice–Kraków 2008, 152 s.

Publikacja stanowi zbiór artykułów poświęconych funkcjonowaniu Kościoła katolickiego w Polsce w okresie rządów komunistycznych od przełomu Października 1956 r. do obchodów milenijnych w 1966 r. Autorzy skoncentrowali się na osobie prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz na warunkach, w jakich przyszło działać polskiemu Kościołowi, jak też wspólnotom lokalnym, narażonym na rozliczne antyreligijne akcje, podejmowane